

NAJAARSNOTA 2016

Inleiding	3
Hoofdstuk 1	
Stand van zaken financiën per programma	
• Algemeen bestuur	4
• Openbare orde en veiligheid	4
• Verkeer, vervoer en waterstaat	4
• Economische zaken	5
• Onderwijs	5
• Cultuur en recreatie	6
• Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	7
• Volksgezondheid en milieu	8
• Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	9
• Financiën en algemene dekkingsmiddelen	9
• Kostenplaatsen	12
• Voorgestelde mutaties investeringskredieten	13
Hoofdstuk 2	
Stand van zaken:	
• Algemene dekkingsmiddelen	14
• Reserves en voorzieningen	14
• Onvoorzien	14
• Stelposten	15
Hoofdstuk 3	
Samenvatting financiële gevolgen najaarsnota 2015	16

Inleiding

Op grond van de financiële verordening informeert het college de raad twee keer tussentijds over de stand van zaken met betrekking tot de begroting: vóór de zomervakantie door middel van een voorjaarsnota en in de raad van december door middel van de najaarsnota.

Door uw raad is ervoor gekozen om in de najaarsnota alleen te rapporteren over de stand van de begroting. Dit heeft te maken met het feit dat in dezelfde periode ook wordt gesproken over de begroting voor het volgende jaar. In de begroting voor het volgende jaar wordt de raad al uitgebreid geïnformeerd over de inhoud van het raadsprogramma, de stand van zaken, de ontwikkelingen en nieuwe zaken. Het is daardoor minder zinvol om bij de najaarsnota nogmaals dezelfde informatie aan uw raad voor te leggen. Door deze keuze heeft de najaarsnota de status van een financiële tussenrapportage.

Alleen waar sprake is van een financiële afwijking, is dit per programma gerangschikt en toegelicht. Voor zover de structurele mutaties nog niet zijn meegenomen in de begroting 2017, nemen we deze mee in de voorjaarsnota 2017.

De najaarsnota 2016 geeft een nadelig saldo van € 56.276. Dit wordt veroorzaakt door enkele grote voordelige en nadelige mutaties. De voordelige mutaties betreffen in grote lijnen de meeropbrengst van de leges omgevingsvergunning en de positieve ontwikkeling van de algemene uitkering. Daar staat een nadeel op de bijstandsverlening zelfstandigen en op personele lasten, waaronder een reservering van het vakantiegeld tegenover.

Voorgesteld wordt om het saldo van deze najaarsnota ad € 56.276 te dekken uit de algemene reserve.

In hoofdstuk 1 treft u per programma een overzicht aan van de voorgestelde mutaties in de ramingen. Hoofdstuk 2 bevat de stand van zaken met betrekking tot de algemene dekkingsmiddelen, de reserves en voorzieningen, de post onvoorzien en de stelposten. In hoofdstuk 3 vindt u tenslotte een korte samenvatting van de financiële gevolgen van deze najaarsnota.

Hoofdstuk 1   Stand van zaken financiën per programma

Programma: 0   Algemeen bestuur

Het programma Algemeen bestuur laat vooralsnog geen bijzonderheden zien, wel maken we melding van een PM-post; aanpassing van de budgetten is daarom niet nodig. Deze melding wordt hieronder toegelicht.

Afwijkingen ramingen huidig jaar

Omschrijving	Incidenteel		Structureel	
	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten
Bestuurlijke samenwerking	P.M.			
TOTAAL				

Toelichting op de afwijkingen

Omschrijving	Toelichting
Bestuurlijke samenwerking	Nu er duidelijkheid is over de herindeling zal een projectstructuur worden op- en ingericht. De verwachting is dat deze niet volledig bezet zal kunnen worden door de ambtelijke organisaties. Inhuur is daarom noodzakelijk. De kosten, op dit moment nog niet in te schatten, kunnen gedekt worden uit het budget dat beschikbaar komt voor de herindeling.

Programma: 1   Openbare orde en veiligheid

Het programma Openbare orde en veiligheid laat vooralsnog geen bijzonderheden zien; aanpassing van de budgetten is daarom niet nodig.

Programma: 2   Verkeer, vervoer en waterstaat

Op het programma Verkeer, vervoer en waterstaat stellen we een incidentele verhoging van de lasten voor van € 20.775 en een structurele verhoging van de lasten van € 995. Deze mutatie wordt hieronder toegelicht.

Afwijkingen ramingen huidig jaar

Omschrijving	Incidenteel		Structureel	
	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten
Verkeer en verkeersveiligheid	12.275		995	
Onderhoud kade, kademuur en beschoeiing	8.500			
TOTAAL	20.775		995	

Toelichting op de afwijkingen

Omschrijving	Toelichting
Verkeer en verkeersveiligheid	In het kader van verkeer en verkeersveiligheid zijn er een aantal ontwikkelingen geweest in 2016. In samenhang met de ontsluiting van FCD is een plan opgesteld in verband met de afwikkeling van het fietsverkeer. Ook is een kentekenonderzoek uitgevoerd in verband

	met het afsluiten van de spoorwegovergang bij Ter Laan voor autoverkeer. Tevens is er een abonnement afgesloten voor aanstellingspasjes van verkeersregelaars. Tot slot is een trillingsmeting uitgevoerd aan de Oosterseweg.
Onderhoud kade, kademuur en beschoeiing	De inventarisatie van de kademuren dient ook onder water te geschieden. Dit gebeurt met behulp van sonarapparatuur. De kosten die daarmee gepaard gaan bedragen € 8.500.

Programma: 3 Economische zaken

Het programma Economische zaken laat vooralsnog geen bijzonderheden zien; aanpassing van de budgetten is daarom niet nodig.

Programma: 4 Onderwijs

Op het programma Onderwijs stellen wij een structurele verhoging van de lasten voor van € 25.157 en een incidentele verlaging van de lasten van € 4.000. Deze mutaties worden hieronder toegelicht.

Afwijkingen ramingen huidig jaar

Omschrijving	Incidenteel		Structureel	
	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten
Leerlingprognoses	-/- 4.400			
Togtemaarschool; huisvesting	-/- 3.800			
Vergoeding schoolbesturen	4.200			
Gymnastiekonderwijs			25.157	
TOTAAL	-/- 4.000		25.157	

Toelichting op de afwijkingen

Omschrijving	Toelichting
Leerlingprognoses	Dit jaar zullen er geen prognoses worden gemaakt; het budget kan daarom vrij vallen.
Togtemaarschool; huisvesting	Er is een nota van 2015 gecrediteerd in 2016. Dit resulteert in een voordeel voor 2016.
Vergoeding schoolbesturen	Ten aanzien van de vergoeding aan schoolbesturen zijn er in 2016 ook nabetalings gedaan voor eerdere jaren.
Gymnastiekonderwijs	De daadwerkelijk verstrekte subsidie voor bewegingsonderwijs valt hoger uit dan geraamd. Aanpassing van het budget is daarom noodzakelijk.

Programma: 5 Cultuur en recreatie

Op het programma Cultuur en recreatie wordt (per saldo) een incidentele verlaging van de raming van de lasten voorgesteld van € 38.400, een structurele verhoging van de lasten met € 8.700 en een incidentele verhoging van de baten van € 3.000 en een structurele verhoging van de baten van € 2.858. De mutaties worden hieronder toegelicht.

Afwijkingen ramingen huidig jaar

Omschrijving	Incidenteel		Structureel	
	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten
Muziekschool	-/- 15.000			
Dorpencoördinator	-/- 43.000		-/- 3.000	
Sportveldencomplex Bedum	-/- 5.000		2.000	
Sporthal De Beemden			9.700	2.858
Zwembad De Beemden	5.200			
Subsidie culturele instellingen	2.650			
Overige kunst	1.250			
Openbaar groen	10.000			
Speel terreinen	3.000	3.000		
Overige openluchtrecreatie	2.500			
TOTAAL	-/- 38.400	3.000	8.700	2.858

Toelichting op de afwijkingen

Omschrijving	Toelichting
Muziekschool	De bezuiniging op de muziekschool is gerealiseerd, maar de looptijd van realisatie is langer dan in eerste instantie gepland. Deze bezuiniging stond geraamd op stelpost. Het eerste deel (€ 15.000) is gerealiseerd en kan nu functioneel worden geraamd.
Dorpencoördinator	Bij de voorjaarsnota zijn de kosten voor de dorpencoördinator geraamd op de post van stichting Welzijn Bedum. Om administratieve redenen passen deze kosten beter onder 'algemene voorzieningen WMO/Jeugd'. Dit betreft een administratieve wijziging (zie ook programma 6).
Sportveldencomplex Bedum	Het budget voor betaalde belastingen is niet toereikend. Daarom ramen we € 2.000 bij. De post voor onderhoud van de verlichting laat een voordelig resultaat zien, daarom ramen we deze post af (€ 5.000).
Sporthal De Beemden	De scholen nemen meer uren af voor gymnastiek. Daardoor kunnen de huurinkomsten verhoogd worden (€ 2.858). De post betaalde belastingen is niet toereikend (€ 9.700).
Zwembad De Beemden	De kledinglockers in het zwembad moeten worden vervangen.
Subsidie culturele instellingen	In 2016 zijn een aantal incidentele subsidies verstrekt.
Overige kunst	De gemeente heeft € 250 bijgedragen voor het Nationaal Monument MH17. Daarnaast heeft Bedum tijdens de lichtweek de lasershow voor € 1.000 gesubsidieerd.
Openbaar groen	In verband met de essentaksterfte dienen een groot aantal planten en bomen te worden gekapt. De extra kosten bedragen € 10.000.
Speel terreinen	Naar aanleiding van de kindergemeenteraad zijn er speeltoestellen aangeschaft en geplaatst. De kosten hiervan worden vergoed door Stichting Madurodam steunfonds.
Overige openluchtrecreatie	In 2016 is een tweetal incidentele subsidies verstrekt, die niet in de raming waren meegenomen: één voor vervanging van hardware voor de VVV en één aan de winkeliersvereniging De Scheve Toren.

Programma: 6 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening

Op het programma Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening stellen wij (per saldo) een incidentele verhoging van de lasten voor van € 621.100 en (per saldo) een incidentele verhoging van de baten van € 458.306 en een structurele verlaging van de lasten van € 19.220. De mutaties worden hieronder toegelicht.

Afwijkingen ramingen huidig jaar

Omschrijving	Incidenteel		Structureel	
	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten
WWB overige kosten	-/- 12.000		-/-12.000	
WWB bezwaar en beroep	4.100			
WWB bijstandsuitgaven	333.000	325.921		
WWB debiteuren		10.000		
WWB sociale recherche			12.000	
Bijzondere bijstand	-/- 6.000			
Besluit bijstandverlening zelfstandigen	161.000	122.385		
Kosten scholing en activering	93.000			
Kinderopvang (Kindermedair)			28.000	
Huiselijk geweld			-/- 5.780	
Algemene voorzieningen Jeugd/WMO	4.500			
Dorpencoördinator	43.000		3.000	
Colourful Bedum	500			
Kinderdagverblijven			-/- 6.000	
Sociaal domein	P.M.			
TOTAAL	621.100	458.306	19.220	

Toelichting op de afwijkingen

Omschrijving	Toelichting
WWB overige kosten	Budget wordt niet aangesproken en kan daarom vrijvallen. Een deel wordt structureel overgeheveld naar het budget voor de sociale recherche.
WWB bezwaar en beroep	De kosten van bezwaar en beroep vallen hoger uit. Budget wordt verhoogd met € 4.100.
WWB bijstandsuitgaven	Op basis van de realisatie tot en met eind september en de verwachte ontwikkeling voor het laatste kwartaal, stellen we voor het budget voor de bijstandsuitkeringen te verhogen met € 333.000. De definitieve beschikking voor 2016 laat zien dat we € 136.274 meer budget ontvangen dan er geraamd stond. Daarnaast verwachten we een vangnetuitkering ter hoogte van € 189.274.
WWB debiteuren	De verwachting is dat de ontvangsten in het kader van de BUIG hoger uitvallen dan waarvan we in de begroting zijn uitgegaan.
WWB sociale recherche	Zie overige kosten WWB. Een deel van dat budget wordt ingezet voor kosten van de sociale recherche.
Bijzondere bijstand	Wij verwachten een overschot op het budget voor de bijzondere bijstand. Wij stellen voor het budget te verlagen met € 6.000. Daarbij merken we wel op dat dit een open-einde-regeling betreft.
Besluit bijstandverlening zelfstandigen	Er is in 2016 een aanzienlijk bedrag verstrekt aan bijstandverlening zelfstandigen. Daarom adviseren wij om € 161.000 bij te ramen. Deze worden grotendeels gedeclareerd bij het ministerie. Daarnaast vallen de ontvangsten van debiteuren hoger uit dan verwacht.
Kosten scholing en activering	De mei- en septembercirculaire laten een positieve ontwikkeling zien voor wat betreft de middelen die over komen van het Rijk. Vanwege de budgetneutrale opdracht worden de lasten met hetzelfde bedrag verhoogd (zie ook programma 9).
Kinderopvang (re-integratie en	De kosten voor opvang van kinderen waarvan de ouders een uitkering

participatie)	ontvangen, komen naar verwachting uit op een bedrag van € 28.000. De raming was deels opgenomen op de post kinderdagverblijven; deze raming komt hiermee te vervallen.
Huiselijk geweld	Betreft een dubbele raming.
Algemene voorzieningen Jeugd/WMO	De mei- en septembercirculaire laten een positieve ontwikkeling zien voor wat betreft de middelen die overkomen van het Rijk. Vanwege de budgetneutrale opdracht worden de lasten met hetzelfde bedrag (€ 67.000) verhoogd (zie ook programma 9). De vaststelling van de Beleidsagenda sociaal domein in 2015 leidt tot een uitzetting van € 62.500. In het kader van de budgetneutrale opdracht is ter hoogte van dit bedrag een taakstelling opgenomen op stelposten. Nu in de praktijk blijkt dat er voldoende middelen beschikbaar zijn in het sociaal domein, kan deze taakstelling functioneel verwerkt worden (-/- € 62.500; zie ook programma 9).
Dorpencoördinator	Bij de voorjaarsnota zijn de kosten voor de dorpencoördinator geraamd op de post van stichting Welzijn Bedum. Om administratieve redenen passen deze kosten beter onder 'algemene voorzieningen WMO/Jeugd'. Betreft een administratieve wijziging (zie ook programma 5).
Colourful Bedum	De gemeente heeft € 1.000 subsidie verstrekt voor het evenement Colourful Bedum. € 500 komt ten laste van het activiteitenbudget van de dorpencoördinator. Daarom dient nog € 500 bij geraamd te worden.
Kinderdagverblijven	De kosten van opvang van kinderen waarvan de ouders een uitkering ontvangen, worden met ingang van 2016 geboekt op de post 're-integratie en participatie'.
Sociaal domein	Voor wat betreft het sociaal domein wordt periodiek gerapporteerd. Op het moment van schrijven wordt de laatste hand gelegd aan de derde kwartaal rapportage. De realisatie tot en met eind september doet vermoeden dat ook dit jaar de budgetten niet volledig benut zullen worden. Gezien het feit dat er nog meerdere ontwikkelingen spelen die ook een negatief budgettair effect zullen hebben, achten wij het op dit moment nog niet verstandig om de verwachte voordelen in te boeken. Ontwikkelingen die spelen zijn; - formatie bij WMO/Jeugd structureel op orde brengen; - winst waarschuwing van het RIGG; - (her-) indicering voor huishoudelijke ondersteuning, dit naar aanleiding van een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (CRvB); - verwachte tekorten voor wat betreft uitvoering van de Participatiewet. Zoals aangegeven is de verwachting dat het sociaal domein een positief resultaat zal laten zien voor 2016. Hierop zullen we terugkomen bij de jaarrekening 2016.

Programma: 7 Volksgezondheid en milieu

Op het programma Volksgezondheid en milieu wordt (per saldo) een incidentele verhoging van de baten voorgesteld van € 164.923. De mutaties worden hieronder toegelicht.

Afwijkingen ramingen huidig jaar

Omschrijving	Incidenteel		Structureel	
	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten
Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten		-/- 6.000		
Voorziening afvalstoffenheffing		6.000		
Rioolheffing		-/- 3.000		
Voorziening vervanging riolering		167.923		
TOTAAL		164.923		

Toelichting op de afwijkingen

Omschrijving	Toelichting
Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten	De daadwerkelijke opbrengsten blijven iets achter bij de raming. Daarom ramen we € 6.000 af. Deze mutatie verrekenen we met de voorziening.
Voorziening afvalstoffenheffing	Zie bovenstaand.
Rioolheffing	Op basis van de realisatie tot en met oktober verlagen we de raming van de rioolheffing per saldo met € 3.000. Deze mutatie verrekenen we met de bestemmingsreserve Riolering (zie ook programma 9).
Voorziening vervanging riolering	De onttrekking aan de voorziening (saldo lasten en baten in de begroting) was geraamd bij programma 9. Mutaties in de voorziening horen echter in het betreffende programma te worden geraamd. Daarom wordt de raming hiermee overgeheveld van programma 9 naar programma 7. Daarnaast leidt de verlaging van de opbrengsten rioolheffing met € 3.000 tot een hoger onttrekking aan de voorziening.

Programma: 8 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Op het programma Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting stellen we een incidentele verhoging van de lasten voor van € 11.200 en een incidentele verhoging van de baten met € 100.000. De mutaties worden hieronder toegelicht.

Afwijkingen ramingen huidig jaar

Omschrijving	Incidenteel		Structureel	
	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten
Juridische ondersteuning	8.700			
Gronden en landerijen	2.500			
Leges omgevingsvergunning		100.000		
TOTAAL	11.200	100.000		

Toelichting op de afwijkingen

Omschrijving	Toelichting
Juridische ondersteuning	Voor een aantal zaken is juridische ondersteuning ingehuurd. Gezien de grote fluctuatie van deze post ramen we deze niet structureel, maar wordt middels voor- en najaarsnota budget gereserveerd.
Gronden en landerijen	De betaalde gemeentelijke belastingen en waterschapslasten zijn hoger dan de raming.
Leges omgevingsvergunning	De opbrengst leges omgevingsvergunning laat een aanzienlijk positief resultaat zien per eind oktober. Dit wordt onder andere verklaard door een aantal grote projecten waarvoor een omgevingsvergunning is aangevraagd. Onder andere het scholenproject in het kader van de versteviging speelt hierin mee.

Programma: 9 Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Op het programma Financiering en algemene dekkingsmiddelen stellen we een incidentele verhoging van de lasten voor van € 180.028 en een incidentele verhoging van baten van € 381.077 en een structurele verhoging van de lasten van € 15.000 en een structurele verlaging van de baten van € 4.000. De structurele mutaties zijn ook reeds verwerkt in de begroting 2017. De mutaties worden hieronder toegelicht.

Afwijkingen ramingen huidig jaar

Omschrijving	Incidenteel		Structureel	
	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten
Algemene uitkering		100.000		
Algemene uitkering -sociaal deelfonds-		160.000		
Algemene uitgaven/inkomsten -stelposten-	242.500	270.000		
Algemene uitgaven/inkomsten -stelposten- WOZ	-/- 96.172		15.000	
WOZ, 3D inhoudscontrole	27.500			
OZB	6.200			
		16.000		
Hondenbelasting				-/- 4.000
Mutatie reserves		-/- 164.923		
TOTAAL	180.028	381.077	15.000	-/- 4.000

Toelichting op de afwijkingen

Omschrijving	Toelichting
Algemene uitkering	In 2016 hebben we voor de jaren 2014 en 2015 positieve afrekeningen ontvangen. Ook pakt de algemene uitkering voor het jaar 2016 zelf positief uit. Per saldo verwachten we ongeveer € 100.000 meer binnen te krijgen dan waarmee we in de begroting gerekend hebben. Daarbij merken we nog wel op dat de definitieve afrekening van 2014 en ook de uitkomsten van de decembercirculaire nog tot wijzigingen kunnen leiden in december. De hoogte daarvan is op dit moment niet in te schatten. Mocht dit het geval zijn, dan komen we daarop terug bij de jaarrekening.
Algemene uitkering -sociaal deelfonds-	Op basis van de mei- en septembercirculaire kan het budget in positieve zin worden bijgesteld. Onder te verdelen naar; <ul style="list-style-type: none"> - € 49.000 Jeugdzorg; - € 18.000 WMO 2015; - € 93.000 Participatiebudget. Dezelfde bijstelling wordt ook aan de lastenkant verwerkt, gezien de budgettaire neutrale opdracht.
Algemene uitgaven/inkomsten -stelposten-	Op stelposten stellen we de volgende mutaties voor; <ul style="list-style-type: none"> - Van de NCG ontvangen we een lumpsumvergoeding (€ 270.000) voor kosten die we maken als gevolg van de bevestigingsproblematiek. Verschillende in deze nota opgevoerde kosten moeten hieruit worden gedekt. Daarmee blijft nog € 242.500 beschikbaar voor eventuele kosten. - De stelposten personele uitbreiding (€ 7.000) en de stelpost salarissen (€ 87.353) kunnen functioneel geraamd worden. - Nu bij de voorjaarsnota en de najaarsnota de budgetten op niveau zijn, kan de stelpost voor inflatie (€ 39.289) vrij vallen. - De vaststelling van de Beleidsagenda sociaal domein in 2015 leidt tot een uitzetting van € 62.500. In het kader van de budgettaire neutrale opdracht is ter hoogte van dit bedrag een taakstelling opgenomen op stelposten. Nu in de praktijk blijkt dat er voldoende middelen beschikbaar zijn in het sociaal domein, kan deze taakstelling functioneel verwerkt worden. - De bezuiniging op de muziekschool is gerealiseerd. Realisatie vindt echter stapsgewijs plaats. In 2022 zal de bezuiniging volledig gerealiseerd zijn. Het eerste deel (€ 15.000) is gerealiseerd en kan functioneel worden geraamd. - In het kader van de midoffice/KCC plannen is overgegaan tot aanschaf van een zaakstelsel. De kosten hiervan zijn functioneel geboekt. Daarom kan deze stelpost (€ 25.030) nu

	ook functioneel geraamd worden.
WOZ	Bij uitvoering van de wet WOZ is extra ingehuurd. Dit heeft relatie met schade aan de woningen als gevolg van de gaswinning. Daarbij zijn kosten gemaakt voor ondersteuning bij de afhandeling van bezwaren door professionele bezwaarmakers en vallen de kosten van bezwaar en beroep hoger uit. Deze bijstellingen worden gedekt uit de lumpsumvergoeding die we ontvangen in het kader van de bevingsproblematiek.
WOZ, 3D inhoudscontrole	Voor een goede inschatting van de inhoud van de te waarderen woningen is er een 3D inhoudscontrole uitgevoerd. Om de afwijkingen ten opzichte van de ons bekende gegevens te analyseren is extra budget nodig van € 6.200.
OZB	De realisatie tot en met oktober laat voor de OZB gebruikers een lager opbrengst zien dan geraamd. De OZB eigenaren daarentegen valt positief uit. Per saldo wordt er € 16.000 aan extra inkomsten geraamd.
Hondenbelasting	Op basis van de realisatie moet de raming voor de hondenbelasting naar beneden worden bijgesteld. Deze mutatie is ook reeds meegenomen in de begroting 2017.
Mutatie reserves	De volgende mutatie in de reserves is te melden: het saldo van de kosten riolering en de opbrengst rioolheffing wordt verrekend met de voorziening. Mutaties in de voorziening worden op het betreffende programma (in dit geval programma 7) geboekt. Daarom wordt de raming hiermee overgeheveld van programma 9 naar programma 7.

Kostenplaatsen

Naast de programma's zijn er ook zgn. interne producten of kostenplaatsen. Deze zullen uiteindelijk worden doorbelast naar de verschillende programma's, maar worden in deze najaarsnota afzonderlijk gepresenteerd.

Op de kostenplaatsen stellen we een incidentele verhoging van de lastenramingen voor van € 323.873, een structurele verhoging van de lasten van € 1.500 en een structurele verhoging van de baten van € 22.708. De mutaties worden hieronder toegelicht.

Afwijkingen ramingen huidig jaar

Omschrijving	Incidenteel		Structureel	
	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten
Salarissen	94.353			
Archief			1.500	
Huisvesting binnendienst	4.800			
WMO/P&O/I&A	94.190			
Software	5.500			
Onderhoud/aanschaf programma's	25.030			
Salarissen	100.000			
Huur gymnastieklokalen				22.708
TOTAAL	323.873		1.500	22.708

Toelichting op de afwijkingen

Omschrijving	Toelichting
Salarissen	De stelpost voor personele uitbreiding en de stelpost salarissen is hiermee functioneel geraamd.
Archief	Voor het vernietigen van (archief)stukken is structureel een bedrag benodigd van € 1.500.
Huisvesting binnendienst	De vaatwasser in het gemeentehuis was defect en is daarom vervangen.
WMO/P&O/I&A	In verband met vervanging wegens (langdurige) ziekte bij de teams WMO, P&O en I&A, dient € 94.190 te worden geraamd voor inhuur van personeel.
Software	Voor de afhandeling van facturen is het onderhoud van het huidige pakket opgezegd. Daarom zijn we overgegaan naar Workflow 2.0. De aanschaf kost € 5.500.
Onderhoud/aanschaf programma's	In het kader van de midoffice/KCC is overgegaan tot aanschaf van een zaakstelsel. De kosten hiervan zijn functioneel geboekt. De stelpost die daarvoor geraamd is (€ 25.030), wordt hiermee functioneel geraamd.
Salarissen	In verband met de invoering van het IKB dient per einde van het jaar het vakantiegeld te worden opgenomen. Voor de volledigheid merken we nog op dat het vakantiegeld in 2017 uitbetaald zal worden, maar de 'schuld' ontstaat in 2016 en dient daarom in 2016 te worden verantwoord.
Huur gymnastieklokalen	De scholen nemen meer uren af voor gymnastiek. Daardoor kunnen de huurinkomsten verhoogd worden.

Voorgestelde mutaties investeringskredieten

Omschrijving	Toelichting

Voor wat betreft de investeringskredieten worden geen wijzigingen voorgesteld.

Hoofdstuk 2

Algemene dekkingsmiddelen

Uitkeringsjaar 2014 Algemene Uitkering

Jaarlijks wordt in de decembercirculaire de uitkeringsfactor van jaar T-2 vastgesteld. Inmiddels zijn alle cijfers, die als basis dienen voor de berekening van de hoogte van de algemene uitkering, definitief geworden. In de decembercirculaire 2016 zal de uitkeringsfactor 2014 vastgesteld worden. Hiermee zal ook de algemene uitkering voor het dienstjaar 2014 vastgesteld worden. Wij verwachten geen mutaties meer ten aanzien van het jaar 2014. Voor het uitkeringsjaar 2014 hebben we in 2016 afgerond € 16.400 nabetaald gekregen.

Uitkeringsjaar 2015 Algemene Uitkering

Door het aanpassen en definitief maken van maatstaven en gewichten hebben we voor het uitkeringsjaar 2015 afgerond € 15.700 ontvangen in 2016.

Uitkeringsjaar 2016 Algemene Uitkering

In de primitieve begroting is geraamd dat we aan AU een bedrag zouden ontvangen van afgerond € 8.961.000. Ten tijde van het opstellen van de voorjaarsnota 2016 was de meicirculaire nog niet gepubliceerd. Daarom zijn er gedurende 2016 geen aanpassingen gedaan in de raming. Op basis van de laatste specificatie die we van het ministerie hebben ontvangen, verwachten we een bedrag van afgerond € 9.029.000 te ontvangen voor het uitkeringsjaar 2015.

Per saldo hebben we op dit moment een voordeel op de post Algemene Uitkering. We stellen voor om de raming te verhogen met € 100.000. Daarbij willen we wel opmerken dat de specificaties voor de laatste maanden nogal eens schommelingen laten zien. Bij de jaarrekening komen we hierop terug.

Algemene uitkering sociaal domein

Onderdeel van de algemene uitkering zijn de middelen die we ontvangen voor uitvoering van taken in het sociaal domein. In de primitieve begroting hebben wij een totaalbedrag geraamd van afgerond € 5.604.000. In de mei- en septembercirculaire is een aantal ontwikkelingen en wijzigingen opgenomen, die leiden tot een hogere uitkering. Voor 2016 ontvangen we € 160.000 meer aan middelen voor uitvoering in het sociaal domein. Deze zijn verwerkt in de najaarsnota. In het kader van de budgettaire neutrale opdracht zijn deze middelen ook aan de lastenkant geraamd. Voor een nadere toelichting verwijzen we naar de programma's 6 en 9.

Reserves en voorzieningen

Het beleid ten aanzien van de reserves en voorzieningen is vastgelegd in de op 19 juni 2014 vastgestelde "Nota reserves en voorzieningen". Voor inzicht in de actuele omvang van de vrij aanwendbare algemene reserve plus de claims die er liggen, wordt tevens verwezen naar de "Staat reserves en voorzieningen" in de begroting 2017.

Onvoorzien

De primitieve begroting 2016 geeft een post onvoorzien van € 26.059. Tot op heden zijn er nog geen claims op de post onvoorzien gedaan.

Stelposten

Op stelposten staan nog de volgende posten geraamd:

Omschrijving	2016
<i>Stelposten lasten:</i>	
Herstructureringsfonds	€ 125.000
ILG cofinanciering (dekking AR)	€ 20.000
ILG cofinanciering (kapitaallast)	€ 23.400
Personele uitbreiding	€
Taakstelling energie De Beemden	€
Omzetten PGB's (cf bezuinigingsvoorstel)	€
Bezuiniging Bruggen en Groen (bezuinigingen 2014)	€ (55.000)
Bezuiniging Welzijnsactiviteiten	€
Bezuiniging sporthalbeheer	€ (15.000)
Bezuiniging sporthalbeheer (incidenteel ivm latere realisatie)	€ 7.500
Bezuiniging muziekschool	€ (35.000)
Stelpost risico niet realiseren bezuinigingen	€ 90.000
Midoffice en KCC	€
Ontwikkelingen Software	€
Beleidsagenda Sociaal Domein (taakstelling)	€
Inflatiecorrectie	€
Stelpost salarissen	€
Totaal lasten	€ 160.900

Omschrijving	2016
<i>Stelposten baten:</i>	
Voorgestelde tariefsverhogingen:	
Sportterreinen en -lokalen	€
Secretarieleges, inritvergunningen en kapvergunningen	€
Leges omgevingsvergunning	€
Hondenbelasting	€
Roerende en onroerendezaakbelasting (incl. extra verhoging)	€
Begraafrechten	€
Totaal baten	€ 0

Hoofdstuk 3

Samenvatting financiële gevolgen najaarsnota 2016

De in deze najaarsnota 2016 aangegeven financiële afwijkingen geven een nadelig saldo voor 2016 van € 56.276. In de begroting 2017 hebben wij deels al rekening gehouden met de afwijkingen voor zover de afwijkingen een structureel karakter hebben. Voor zover dat niet het geval is, zullen we de betreffende mutaties meenemen in de voorjaarsnota 2017.

Het voorstel is om het negatieve resultaat ad € 56.276 te dekken uit de algemene reserve.

In onderstaand overzicht zijn alle mutaties uit de nota opgenomen.

Mutaties najaarsnota 2016							
Nr	Programma	Activiteit (FCL)	Ec. Cat. (ECL)	Omschrijving	U/I	Mutatie in	Structure el (j/n)
0	Algemeen bestuur	602900		Bestuurlijke samenwerking		P.M.	
1	Openbare orde en veiligheid						
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	609100	434700	Verkeer en verkeersveiligheid	U	12.275	n
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	609100	434700	Verkeer en verkeersveiligheid	U	995	j
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	610000	434700	Onderhoud kade, kademuur en beschoeiing	U	8.500	n
3	Economische zaken						
4	Onderwijs	615000	434510	Leerlingprognoses	U	-1.500	n
4	Onderwijs	615200	442508	Subsidie bewegingsonderwijs	U	7.281	j
4	Onderwijs	615300	434700	Togtemaarschool; huisvesting	U	-3.800	n
4	Onderwijs	617000	442404	Vergoeding schoolbesturen	U	4.200	n
4	Onderwijs	617000	434510	Leerlingprognoses	U	-2.900	n
4	Onderwijs	618300	442508	Subsidie bewegingsonderwijs	U	17.876	j
5	Cultuur en recreatie	624000	442508	Muziekschool	U	-15.000	j
5	Cultuur en recreatie	624100	434700	Activiteitenbudget dorpencoördinator	U	-3.000	j
5	Cultuur en recreatie	624100	434314	Dorpencoördinator	U	-43.000	n
5	Cultuur en recreatie	625100	434105	Belastingen sportveldencomplex Bedum	U	2.000	j
5	Cultuur en recreatie	625101	434861	Verlichting Sportveldencomplex Bedum	U	-5.000	n
5	Cultuur en recreatie	625700	434105	Sportthal De Beemden; betaalde belastingen	U	9.700	j
5	Cultuur en recreatie	625700	832108	Huur onderwijs	I	2.858	j
5	Cultuur en recreatie	625800	434700	Zwembad De Beemden	U	5.200	n
5	Cultuur en recreatie	627000	442508	Subsidie culturele instellingen	U	2.650	n
5	Cultuur en recreatie	627100	442508	Overige kunst	U	1.250	n
5	Cultuur en recreatie	630000	434904	Plantsoenen, parken , ander openbaar groen	U	10.000	n
5	Cultuur en recreatie	630300	442100	Overige openlucht recreatie	U	2.500	n
5	Cultuur en recreatie	632000	433300	Speeltoestel kindergemeenteraad	U	3.000	n
5	Cultuur en recreatie	632000	834101	Speeltoestel kindergemeenteraad	I	3.000	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	634000	442207	WVWB algemeen; bijstandsuitgaven	U	333.000	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	634000	434876	WVWB: bezwaar en beroep	U	4.100	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	634000	842110	WVWB algemeen; debiteuren	I	10.000	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	634000	434314	WVWB: overige kosten	U	-12.000	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	634000	434314	WVWB: overige kosten	U	-12.000	j
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	634000	841100	WVWB algemeen; rijksbijdragen	I	136.274	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	634000	841100	WVWB algemeen; rijksbijdragen	I	189.647	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	634004	430009	WVWB: sociale recheer	U	12.000	j
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	634600	442300	Bijzondere bijstand	U	-6.000	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	634700	442207	Besluit bijstandverlening zelfstandigen	U	161.000	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	634700	842100	Bbz vergoeding rijk	I	97.385	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	636000	842110	Bbz debiteuren	I	25.000	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	636500	434879	Scholing en activering	U	93.000	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	636500	442200	Kinderopvang (re-integratie en participatie)	U	22.000	j
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	636500	442200	Kinderopvang (re-integratie en participatie)	U	6.000	j
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	640200	434311	Huiselijk geweld	U	-5.780	j
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	640500	400000	Bijstelling Jeugd/WMO	U	67.000	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	640500	430014	Dorpencoördinator	U	43.000	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	640500	434700	Activiteitenbudget dorpencoördinator	U	3.000	j
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	640500	434700	Activiteitenbudget dorpencoördinator	U	500	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	640500	400000	taakstelling beleidsagenda	U	-62.500	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	642500	442200	Kinderopvang (re-integratie en participatie)	U	-6.000	j
7	Volksgezondheid en milieu	645100	860008	Voorziening afvalstoffenheffing	I	6.000	n
7	Volksgezondheid en milieu	646100	860008	Voorziening vervanging riolering	I	167.923	n
7	Volksgezondheid en milieu	649400	834102	Afvalstoffenheffing	I	-6.000	n
7	Volksgezondheid en milieu	649500	840100	Rioolheffing producenten	I	-15.000	n
7	Volksgezondheid en milieu	649500	840200	Rioolheffing gezinnen	I	12.000	n
8	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	650200	434700	Juridische ondersteuning	U	8.700	n
8	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	654500	834110	Leges omgevingsvergunningen	I	100.000	n
8	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	655000	434105	Gronnen en landerijen	U	2.500	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	659000	841100	Algemene uitkering	I	100.000	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	659100	841160	Alg. Uitk. Sociaal Deelfonds, WMO 2015	I	18.000	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	659100	841150	Alg.uitk. Sociaal Deelfonds Jeugdzorg	I	49.000	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	659100	841170	Alg. Uitk. Sociaal Deelfonds, Participatiebudg.	I	93.000	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	660100	400000	Stelposten -Jumsum bevingsproblematiek-	U	242.500	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	660100	400000	Stelposten -taakstelling sociaal domein-	U	62.500	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	660100	400000	Stelposten -bezuiniging muziekschool-	U	15.000	j
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	660100	400000	Stelposten -midoffice en KCC-	U	-25.030	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	660100	400000	Stelposten -inflatiecorrectie-	U	-39.289	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	660100	400000	Stelposten -salarissen en personele uitbr.-	U	-94.353	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	660100	834050	Stelposten -Jumsum bevingsproblematiek-	I	270.000	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	660400	435001	Kosten bezwaar en beroep	U	16.000	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	660400	434901	Kosten derden	U	7.000	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	660400	433103	3D inhoudscontrole	U	6.200	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	660400	434375	Wet WOZ	U	4.500	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	660500	840100	OZB gebruikers	I	-10.000	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	660600	840115	OZB eigenaren niet-woningen	I	7.000	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	660600	840110	OZB eigenaren woningen	I	19.000	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	660800	840200	Hondebelasting	I	-4.000	j
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	662000	860008	Onttrekking bestemmingsreserve riolering	I	-164.923	n
10	Kostenplaatsen	5700	411003	Functioneel ramen stelposten	U	94.353	n
10	Kostenplaatsen	5700	430014	Inhuur WMO loket	U	40.000	n
10	Kostenplaatsen	5700	430000, 430014	Apparaatskosten binnendienst			
10	Kostenplaatsen	5703	434732	Vernietigen archief	U	1.500	j
10	Kostenplaatsen	5705	434700	Vaatwasser	U	4.800	n
10	Kostenplaatsen	5710	430009	P&O-BMW	U	89.474	n
10	Kostenplaatsen	5710	834101	P&O-BMW	I	63.956	n
10	Kostenplaatsen	5752	832108	Huur onderwijs	I	2.000	j
10	Kostenplaatsen	5753	832108	Huur onderwijs	I	8.821	j
10	Kostenplaatsen	5755	832108	Huur onderwijs	I	11.887	j
10	Kostenplaatsen	5782	434314	I&A	U	28.672	n
10	Kostenplaatsen	5782	434745	Stelpost midoffice/KCC	U	25.030	n
10	Kostenplaatsen	5782	434745	Software (Workflow 2.0)	U	5.500	n
10	Kostenplaatsen	5783	411003	Salarissen	U	100.000	n